

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van de vaste commissie
voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Per e-mail verzonden aan: cie.vws@tweedekamer.nl

DATUM

23 mei 2025

KENMERK

B20250523SV

BETREFT

Debat Gehandicaptenbeleid

BIJLAGEN

-

CONTACT

Theo van Uum

TELEFOON

06-15035170

E-MAIL

thvanuum@vgn.nl

Geachte woordvoerders gehandicaptenbeleid,

Op 12 juni vindt het commissiedebat gehandicaptenbeleid plaats. Voor mensen met een beperking, hun naasten, medewerkers in de sector en zorgorganisaties is dit een belangrijk debat. Er speelt zoveel, dat we onmogelijk alles in deze brief kunnen meenemen. Deze brief spitst zich daarom toe op vier concrete thema's.

Implementatie van het VN-verdrag Handicap

Onze ambitie is dat Nederland zich ontwikkelt tot een samenleving waarin mensen met een beperking volledig kunnen meedoen. Een samenleving waarin mensen met een beperking een betekenisvol leven kunnen leiden, hoe verschillend de invulling daarvan ook kan zijn. Dit vereist integraal overheidsbeleid op verschillende terreinen, zoals de arbeidsmarkt, wonen, onderwijs, sport en vrije tijd én rechtsgelijkheid voor alle burgers in Nederland, met of zonder beperking. Niet voor niets hebben we er al vaker voor gepleit om meer bewindspersonen en ministeries te betrekken bij debatten over dit onderwerp. Ook gemeenten spelen een belangrijke rol. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 heeft de VGN daarom een verkiezingspamflet gelanceerd, dat u bij uw lokale partijgenoten onder de aandacht kunt brengen.

Staatssecretaris Maeijer heeft toegezegd de *Werkagenda* van de *Nationale strategie voor implementatie van het VN-verdrag Handicap* voor de zomer naar de Tweede Kamer te sturen. Helaas is deze niet tijdig beschikbaar voor het debat op 12 juni. Het is cruciaal dat met deze werkagenda flinke stappen worden gezet richting integraal overheidsbeleid én rechtsgelijkheid voor mensen met een beperking. Belangrijk is dat de werkagenda concrete maatregelen bevat met een duidelijk tijdsplan én voldoende (financiële) middelen.

Bezoekadres

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres

Postbus 413
3500 AK Utrecht

+31 (0)30 273 93 00
info@vgn.nl
vgn.nl

Die opdracht zou u het kabinet op 12 juni wél nadrukkelijk mee kunnen geven. Daarnaast dringen wij aan op een Kamerdebat over deze *Werkagenda* snel na de zomer, met een brede kabinetsvertegenwoordiging.

Het VN-Comité deed de belangrijke aanbeveling om *‘nationale normen en richtlijnen vast te stellen om ervoor te zorgen dat het Verdrag in alle gemeenten effectief wordt uitgevoerd.’* De Tweede Kamer nam hier bij de begrotingsbehandeling Binnenlandse Zaken ook een motie over aan. We hechten er zeer aan dat deze aanbeveling nageleefd wordt, omdat het nu te vaak van iemands postcode afhangt welke zorg en ondersteuning vanuit de gemeente beschikbaar is. De staatssecretaris reageerde tot nu toe zeer terughoudend. We zijn benieuwd naar de actuele stand van zaken rond de uitwerking van deze aanbeveling en de motie over nationale normen en richtlijnen voor gemeenten.

Het komt nu dus vooral aan op daadkracht en ‘boter bij de vis’ om de afspraken en ambities die samenhangen met het VN-verdrag Handicap waar te maken. Met concrete maatregelen, een duidelijk tijdpad, passende financiering en heldere kaders voor lagere overheden. Daarbij is het hele kabinet aan zet.

Arbeidsmarkt: vaste gezichten, vertrouwde zorg

De gehandicaptenzorg staat voor grote arbeidsmarktopgaven. De meest recente prognoses laten zien dat het personeelstekort in onze sector in 2034 oploopt tot 33.400 medewerkers. In het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt door het ministerie van VWS gestuurd op het verhogen van de arbeidsproductiviteit, bijvoorbeeld door de inzet van ondersteunende technologie en AI om het stelsel toekomstbestendig te maken. Hoewel zorgaanbieders hiermee volop bezig zijn, blijft menselijk contact in de gehandicaptenzorg cruciaal. Cliënten zijn gebaat bij een stabiele relatie met vaste zorgprofessionals en dat geldt in nog sterkere mate voor de cliënten met de meest complexe zorgvragen.

Het opbouwen van vertrouwen is essentieel om passende zorg en ondersteuning te kunnen (blijven) bieden. Het boek ‘Bericht van De Witte Meeuw’ van Marike van Weelden, dat we u vorige week toestuurd, laat indringend zien hoe belangrijk dit is in de zorg voor haar zoon met een ernstige verstandelijke beperking. Hierbij brengen we haar uitnodiging om met u in gesprek te gaan over haar ervaringen opnieuw onder uw aandacht.

Het aantal studenten dat kiest voor een mbo- of hbo-opleiding in de zorg blijft afnemen. Om zorg toegankelijk te houden, is voldoende instroom van goed opgeleide zorgprofessionals essentieel. Iedereen die in de sector wil werken – starters, zijinstromers, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en statushouders met een zorgachtergrond – is welkom. We zetten ons hier als gehandicaptenzorg voor in. De vernieuwing van het stelsel van sociale zekerheid, die noodzakelijk is voor vergroting van de instroom van met name mensen met een (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid, blijft echter achter bij onze ambities. De rijksoverheid is hier aan zet.

Werkgevers investeren al geruime tijd in het opleiden van nieuwe zorgprofessionals en in het bijscholen van bestaande collega's in het gebruik van technologische en sociale innovaties. Deze inspanningen worden stevig op de proef gesteld door de forse bezuinigingen op opleidingsbudgetten (SectorplanPlus en Stagefonds Zorg). Dit zijn voor de gehandicaptenzorg onmisbare bronnen van financiering om de (aankomende) zorgprofessionals aantoonbaar bekwaam en inzetbaar te krijgen en te houden. Een alternatief is (nog) niet in zicht. We herhalen onze eerdere oproep: betrek de gehandicaptenzorg actief bij de totstandkoming van nieuwe (financiële) afspraken rondom opleiden en ontwikkelen.

Voor de gehandicaptenzorg is de arbeidsmarktproblematiek de allergrootste uitdaging en dit probleem wordt de komende jaren alleen maar groter. De bezuinigingen op regelingen die helpen bij het instromen van nieuwe zorgprofessionals is daarom onbegrijpelijk. De Kamer drong er eerder bij minister Agema op aan om de gehandicaptenzorg te betrekken bij de uitwerking van het alternatief voor het Stagefonds, maar dat is tot op heden niet gebeurd.

Complexe zorg

De zorg voor mensen met een complexe zorgvraag staat onder grote druk. Het is in toenemende mate lastig om een passende plek te vinden. En als een passende plek is gevonden, is het een uitdaging om voldoende goed opgeleide medewerkers te hebben en te behouden om deze zorg te kunnen blijven leveren. Door onderzoek en kennisdeling, gebruik van technologie en vernieuwende zorgconcepten werken de leden van de VGN aan de zorg voor de toekomst.

De VGN werkt samen met VWS, Ieder(in) en ZN aan bestuurlijke afspraken op vier prioritaire ambities: het voorkomen van (onnodig) geëscaleerde complexe zorgvragen, beter inzicht in het aantal wachtenden, verbeterde samenwerking tussen de GGZ en de gehandicaptenzorg, en inzicht en overzicht van de lopende projecten en initiatieven. Passende bekostiging is een cruciale randvoorwaarde om deze ambities waar te maken.

Het is belangrijk dat er mede dankzij de inspanningen van het ministerie van VWS, de NZa en ZN nu concrete stappen rondom de tariefdifferentiatie VG7 kunnen worden gezet. Hiermee zal de bekostiging van de zorg voor mensen met de meest complexe zorgvragen beter passend worden. Zorg voor mensen met een complexe zorgvraag is mooi maar zwaar werk. Er moet ruimte zijn om medewerkers te kunnen opleiden en om te investeren in de vitaliteit van medewerkers. Alleen zo kunnen zorgmedewerkers worden behouden en wordt voorkomen dat er nu en in de toekomst onvoldoende zorgprofessionals beschikbaar zijn.

Problemen die zich in de hele sector voordoen, spelen in versterkte mate bij de complexe zorg. De arbeidsmarktproblematiek is hier nog uitdagender, de tarieven knellen hier het meest en het is voor cliënten moeilijk een passende plek te vinden. We zijn constructief in overleg met VWS en andere partners. Voldoende financiële ruimte is een cruciale randvoorwaarde om alle verbeterambities waar te kunnen maken.

Financiële kaders

De gehandicaptenzorg staat onder druk. Hierboven kwam het belang van naleving van het VN-verdrag Handicap al aan bod: dat onze samenleving onvoldoende inclusief is ingericht, leidt tot een grotere zorgvraag. Ook de hierboven genoemde knelpunten op de arbeidsmarkt en bij de complexe zorg kennen een sterke financiële component. Daarnaast is er de maatschappelijke wens voor meer duurzaamheid en die vraagt om investeringen, o.a. in vastgoed. Dit alles zorgt ervoor dat de financiële resultaten in de gehandicaptenzorg al langere tijd dalen en dat (te) veel instellingen in 2022 en 2023 in de rode cijfers zijn beland.

De NZa voert momenteel een kostprijsonderzoek uit in de gehandicaptenzorg voor de geleverde zorgprestaties en ook de normatieve huisvestings-component wordt herijkt. In beide trajecten blijken de werkelijke kosten vooralsnog hoger te zijn dan de huidige tarieven.

Tariefaanpassingen door de NZa zullen vanaf 2026 voor verlichting kunnen zorgen¹, dit onder de veronderstelling dat het kabinet zoals gebruikelijk de door de NZa becijferde noodzakelijke middelen hiervoor beschikbaar stelt. Na vele jaren zouden de tarieven daarmee eindelijk weer kostendekkend worden. Zouden, ware het niet dat het kabinet in 2026 nieuwe tariefkortingen aan de sector oplegt (zie onderstaande tabel). De feitelijke tarieven duiken daarmee direct weer onder de kostprijzen. Dit dwingt organisaties dus direct na invoering van deze nieuwe tarieven alweer tot bezuinigingen op de zorg. Dit is een zorgelijke en ongewenste ontwikkeling.

Wlz-maatregel GHZ	2026	2027	2028	2029
Korting meerjarenafspraken	-52	-52	-52	-52
Korting behandeling	-88	-88	-88	-88
Korting digitalisering	0	-18	-44	-73
Korting sectorplan+	-17	-17	-17	-17
Korting stagefonds	0	0	-35	-35
Totaal mln	-157	-175	-236	-265

De bezuinigingen op meerjarenafspraken en behandeling zouden al in 2025 ingaan, maar zijn dankzij de controversieel-verklaring door de Tweede Kamer een jaar uitgesteld. In 2026 gaan ze echter alsnog in. Het zijn tariefkortingen op basis van wensdenken, die geen grondslag hebben in werkelijke veranderingen en kostendaling in de zorg en die daarmee direct zullen leiden tot zorgvershraling.

De bezuinigingen op digitalisering beginnen in 2027 en lopen de jaren erna snel op. In haar Kamerbrief van 21 februari 2025 (34.104 nr. 427) geeft minister Agema aan dat deze besparingen zijn gebaseerd op het SiRM-rapport "Geschat potentieel digitale zorg". De VGN is zeer kritisch over dit rapport. Onze leden zijn volop bezig met digitalisering en innovatie, maar zien in de praktijk dat hier de kosten voor de baat uitgaan. Deze bezuiniging zal de digitalisering van de zorg dan ook eerder afremmen dan bevorderen.

Uit de Voorjaarsnota blijkt daarnaast dat het kabinet het Wlz-kader neerwaarts heeft bijgesteld, met 360 miljoen euro voor 2015, 317 miljoen euro voor 2026 en 230 miljoen euro voor de jaren daarna.

¹ We houden daarbij echter wel zorgen: de tarieven lijken gelijkgesteld te worden aan de werkelijke kostprijzen, dus zonder opslag voor risico of ruimte voor (bescheiden) rendement. Dit is vanuit het oogpunt van bedrijfsvoering al zorgelijk, maar vervolgens passen de zorgkantoren op de NZa-zorgtarieven een inkoopkorting (richttariefpercentage) toe, die in 2026 naar verwachting ergens tussen de 2 en 3% uitkomt.

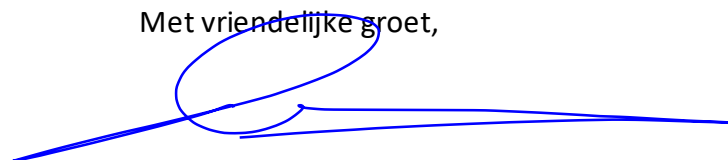
Dit zou gebaseerd zijn op de februaribrief van de NZa. De NZa benadrukt zelf echter dat de ramingen met 'onzekerheid zijn omgeven' en doet geen uitspraken over 2026 en verder. De ingeboekte bijstelling tot en met 2030 lijkt ons dan ook zeer voorbarig, zeker gezien lopende ontwikkelingen als de tariefherijkingen.

Het is cruciaal dat het kabinet vanaf 2026 voldoende financiële ruimte beschikbaar stelt om (eindelijk) met kostendekkende tarieven te kunnen werken. Bezuinigingen en tariefkortingen die de tarieven weer onder de kostprijs doen belanden, passen daar niet bij.

Nadere toelichting en contact

Uiteraard zijn we van harte bereid een nadere toelichting op deze brief te geven of andere vragen te beantwoorden. Uw contactpersoon bij de VGN is Stijn Verbruggen, coördinator Public Affairs, bereikbaar via sverbruggen@vgn.nl of 06-15862082.

Met vriendelijke groet,

Theo van Uum
Directeur VGN